

Πολύπλευρη αναγκαιότητα πρόταξης της άμεσης εξόδου από την ΕΕ

παρέμβαση ΓΙΩΡΓΟΥ ΡΟΥΣΗ*

Εισαγωγή

Στόχος της σύντομης παρέμβασης που ακολουθεί είναι η καταγραφή και η ανάλυση των αιτιών που καθιστούν αναγκαία την πρόταση από το λαϊκό κίνημα και τους πολιτικούς φορείς του της άμεσης εξόδου από την ΕΕ. Πιο συγκεκριμένα υποστηρίζεται η άποψη ότι αυτή η αναγκαιότητα προκύπτει από:

1. Τον από γεννησιμιού της ιμπεριαλιστικό χαρακτήρα της ΕΕ, ο οποίος καθιστά αδύνατη την εκ των έσω μετατροπή της σε Ευρώπη των λαών και απαιτεί την ανατροπή και τη συντριβή της.

2. Το γεγονός ότι αυτός ο ιμπεριαλιστικός χαρακτήρας της ΕΕ επιτείνεται και αποκαλύπτεται πιο ξεδιάντροπα σε μια περίοδο παγκόσμιας δομικής κρίσης του καπιταλισμού όπως η σημερινή, κάτι που αποδεικνύουν τα αντιλαϊκά μέτρα τα οποία λαμβάνονται όχι μόνο στην Ελλάδα αλλά σε όλες τις χώρες της ΕΕ με δική της πρωτοβουλία.

Πιο ειδικά από το γεγονός ότι η ΕΕ με τον γραφειοκρατικό τρόπο λειτουργίας

της συμβάλλει καθοριστικά στη συρρίκνωση της ήδη περιορισμένης λαϊκής κυριαρχίας και συνεπώς η έξοδος από αυτήν αποτελεί προϋπόθεση υπεράσπισης και ουσιαστικοποίησης της δημοκρατίας.

3. Είναι αδύνατη κάθε προοδευτική μεταρρύθμιση, από εκείνες που εξαγγέλλονται, από όσους αρκούνται να υποστηρίζουν μόνο την έξοδο από την Ευρωζώνη και όχι και από την ΕΕ, και γενικότερα από όσους μεταμαρξίζοντες, αρνούμενοι θεμελιακές αρχές του μαρξισμού, ισοπεδώνουν το ρόλο του χρήματος και της παραγωγής.

4. Το επίπεδο συνειδητότητας όλο και ευρύτερων λαϊκών στρωμάτων, τα οποία λόγω κυρίως του Είναι που διαμορφώνει για αυτά η αντιμετώπιση της κρίσης εκ μέρους της ΕΕ τα οδηγούν να την αμφισβητούν.

Με αυτά τα δεδομένα, απέναντι στην εναντίωση μερίδας του κεφαλαίου και της φασιστικής Ακροδεξιάς στην ΕΕ είναι απαραίτητο να υπάρξει μια σαφής ταξική εναντίωση σε αυτήν, από τη σκοπιά της εργατικής τάξης και τους πολιτικούς φορείς της και μέτωπα.

Ας εξετάσουμε κάπως πιο αναλυτικά τις παραπάνω διατυπώσεις.

*** Ομότιμος καθηγητής Πανετίου Πανεπιστημίου**

1. Ο ιμπεριαλιστικός χαρακτήρας της ΕΕ

Όπως προφητικά προέβλεπε ήδη από το 1915 ο ξεπερασμένος για πολλούς μεταμαρξιστές Λένιν στο άρθρο του «Για το σύνθημα των Ενωμένων Πολιτειών της Ευρώπης» (Λένιν 1988: 359-363): «Οι Ενωμένες Πολιτείες της Ευρώπης μέσα σε καπιταλιστικό καθεστώς είτε είναι απραγματοποίητες είτε είναι αντιδραστικές». Και αυτό διότι αυτές ως συμφωνία των Ευρωπαίων καπιταλιστών και των κρατών τους δεν μπορεί παρά να έχουν στόχο την ενίσχυση της θέσης του ευρωπαϊκού κεφαλαίου απέναντι σε άλλα ιμπεριαλιστικά κέντρα στο πλαίσιο του ανταγωνισμού τους και να επιδιώκουν τόσο την εκμετάλλευση των λιγότερα ανεπτυγμένων χωρών, ορισμένες από τις οποίες «μπορούμε να ονομάσουμε μισοαποικίες», όσο και των ίδιων των λαών τους. Και βεβαίως αυτή την εκμετάλλευση δεν την καρπώνονται ισότιμα οι κεφαλαιοκράτες που συμμετέχουν σε ένα τέτοιο σχήμα καπιταλιστικής ολοκλήρωσης, αλλά ανάλογα με το κεφάλαιο που διαθέτει ο καθένας τους. Αυτό σημαίνει ότι ενισχύεται ο νόμος της ανισόμετρης οικονομικής και πολιτικής ανάπτυξης, που είναι απόλυτος νόμος του καπιταλισμού, και αντί οι χώρες οι οποίες συμμετέχουν στην καπιταλιστική ολοκλήρωση να προσεγγίζουν η μία την άλλη ανοίγει παραπέρα η ψαλίδα μεταξύ τους.

Η πρόβλεψη αυτή του Λένιν για το χαρακτήρα των Ενωμένων Πολιτειών της Ευρώπης υπό καπιταλιστικό καθεστώς επαληθεύτηκε πλήρως από την υλοποίηση της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης αρχικά το 1952 με τη μορφή της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Άνθρακα και Χάλυβα (ΕΚΑΧ), το 1958 με αυτήν της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενέργειας (ΕΥΡΑΤΟΜ), στη συνέχεια, το 1958, με τη μορφή της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Ένωσης (ΕΟΚ), οι ιδρυτές της οποίας ούτε καν προσχηματικά δεν απέφυγαν, τουλάχιστον στον τίτλο, να δηλώσουν την πρωτίστως οικονομική στόχευση του εγχειρήματός τους, και τέλος με την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ).

Δικαιώθηκαν επίσης εκείνοι, όπως ο Ηλίας Ηλιού, οι οποίοι έκαναν λόγο για την ΕΟΚ σαν «λάκκο των λεόντων» ή εκείνοι όπως ο Μάνος Χατζιδάκις ο οποίος 26 χρόνια πριν εκτιμούσε ότι η ένταξη στην ΕΟΚ θα ισοδυναμούσε με μια νέα κατοχή και μάλιστα απεχθέστερη από την τουρκική, στο βαθμό που θα είχε εθελοδουλικό χαρακτήρα.

Αντιθέτως διαψεύστηκαν παταγωδώς εκείνοι οι οποίοι δολίως συνδέουν την ΕΕ με τις ουμανιστικές, ευρωπαϊκές, επαναστατικές αξίες και, όπως ο πρωθυπουργός, την καλούν να επανέλθει σε αυτές.

Στην πραγματικότητα η ΕΕ ήταν από γεννησιμιού της, και συνεχίζει να είναι, ένα κατεξοχήν ιμπεριαλιστικό μόρφωμα του ευρωπαϊκού κεφαλαίου και των κρατών του. Και αν αρχικά ο στόχος του ήταν πρωτίστως η ανασύνταξη αυτού του κεφαλαίου μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, στη συνέχεια, και στο πλαίσιο των ενδοϊμπεριαλιστικών αντιθέσεων, από τη μια επιδίωξή του ήταν η ισχυροποίηση της θέσης αυτού του κεφαλαίου ενάντια στα άλλα ιμπεριαλιστικά κέντρα, και κυρίως εκείνο των ΗΠΑ, και από την άλλη η εκμετάλλευση των ίδιων των λαών της Ευρώπης και πολύ περισσότερο εκείνων των πλέον χαμηλά τοποθετημένων στην ιμπεριαλιστική πυραμίδα των χωρών-μελών της.

Και το ελληνικό κεφάλαιο, παρά την όποια περιορισμένη σχετική του αυτοτέλεια λόγω της συγκριτικά μειονεκτικής του θέσης σε σχέση με τα κεφάλαια των ανεπτυγμένων ευρωπαϊκών χωρών, επέλεξε να ενταχθεί σε αυτήν όχι βεβαίως προς όφελος του λαού μας, αλλά διότι θεώρησε ότι αυτός ήταν ο καλύτερος τρόπος για να αποσπάσει ένα μερίδιο από την ευρωπαϊκή ιμπεριαλιστική πίττα. Έτσι λοιπόν η αποδέσμευση από την ΕΕ σημαίνει και κατάκτηση ενός σημαντικού οχυρού στον πόλεμο κατά του ελληνικού κεφαλαίου.

Προφανώς οι όποιες κοινωνικές κατακτήσεις επιτεύχθηκαν στο πλαίσιο της ΕΕ, όπως και οι όποιες οικονομικές παροχές προς τα κράτη-μέλη της –όπως, για παράδειγμα, οι αποζημιώσεις των

χωματερών–, δεν ερμηνεύονται από το χαρακτήρα της ως φιλόπτωχου ταμείου, αλλά από τη μια από τους αγώνες των εργαζομένων και από την άλλη από τη σε βάθος χρόνου στρατηγική παραγωγικής ανασυγκρότησης των χωρών-μελών της υπέρ του κεφαλαίου. Πιο ειδικά, τα πολυδιαφημιζόμενα από τους οπαδούς της ΕΕ ΕΣΠΑ έχουν στόχο την ενίσχυση των μεγαλοεργολάβων και των ιδιωτικοποιήσεων, την παραπέρα ανάπτυξη της ελαστικής εργασίας. Αν λοιπόν αυτός είναι ο χαρακτήρας της ΕΕ, τουλάχιστον από μαρξιστική σκοπιά είναι σαφές ότι αυτή δεν είναι δυνατόν να βελτιωθεί εκ των έσω, πόσο μάλλον να αλλάξει ριζικά, όπως άλλωστε δεν είναι δυνατόν να έχουμε πιο ανθρώπινο καπιταλισμό, αλλά χρειάζεται να ανατραπεί. Και η αποδέσμευση από αυτήν αποτελεί μια θετική εξέλιξη στον πόλεμο θέσεων για την αποδυνάμωσή του και τελικά τη συντριβή του.

2. Κρίση και παραπέρα αποκάλυψη του ιμπεριαλιστικού, αντιδημοκρατικού, γραφειοκρατικού χαρακτήρα της ΕΕ

Η αποκάλυψη του πραγματικού ιμπεριαλιστικού χαρακτήρα της ΕΕ κατά την περίοδο της παγκόσμιας δομικής κρίσης του καπιταλισμού, η οποία προκύπτει από την αποφασιστική συμβολή της στην προσπάθεια αναχαίτισης της πτωτικής τάσης του ποσοστού κέρδους, καθιστά ακόμη πιο επιτακτική την αποδέσμευση από αυτήν. Και η ΕΕ συμβάλει στην προσπάθεια αναχαίτισης αυτής της τάσης τόσο με την ευνοϊκότερη για το ευρωπαϊκό κεφάλαιο πορεία της διεθνοποίησης του κεφαλαίου την οποία επιχειρεί, με τη σκανδαλώδη ενίσχυση του χρηματοπιστωτικού συστήματος και, σε ένα βαθμό, του πλασματικού κεφαλαίου, όσο και με τα γνωστά αντιλαϊκά μέτρα κατά του κράτους πρόνοιας, τη μείωση των εισοδημάτων των εργαζομένων και την ένταση της εκμετάλλευσης, την υπέρ του κεφαλαίου ανα-

διάρθρωση των εργασιακών σχέσεων, τις ιδιωτικοποιήσεις των πάντων και την υποταγή τους στην αγορά, δηλαδή στο κεφάλαιο.

Ας υπενθυμίσουμε, μια και πολλοί φαίνεται να το παραβλέπουν, ότι η ΕΕ αποτελεί θεμελιακή συνιστώσα της Τρόικας που μας καταδυναστεύει και ότι συνεπώς είναι αδύνατον να ξεπεραστεί η κρίση αν δεν αποτινάξουμε και αυτή τη θηλιά.

Ενδεικτικά και μόνον αξίζει να αναφέρουμε ότι στις 9 Απριλίου του 2016 στο δεύτερο κανάλι της γαλλικής τηλεόρασης ο γνωστός Γάλλος φιλόσοφος και ιστορικός Μαρσέλ Γκοσέ (Marcel Gauchet), αρνητής του μαρξισμού και της επανάστασης και αυτοπροσδιοριζόμενος ως μεταρρυθμιστής, ερμήνευε τα μέτρα τα σχετικά με τα εργασιακά, και πιο ειδικά την υπεροχή των επιχειρησιακών συμβάσεων απέναντι στις συλλογικές, σαν τη νομοτελειακή συνέπεια της φυλάκισης της Γαλλίας από τις ευρωπαϊκές της δεσμεύσεις, οι οποίες από την εποχή του Μιτερράν (Mitterrand) αποτελούν μια σε βάθος χρόνου διάψευση και τελικά εγκατάλειψη της όποιας σοσιαλιστικής προοπτικής.

Επίσης, είναι ενδιαφέρον να επισημάνουμε ότι στις περισσότερες χώρες που ανήκουν στην ΕΕ καθιερώνεται το σύστημα management LEAN, ιαπωνικής προέλευσης, το οποίο ισχύει πια σε πολλές μεγάλες επιχειρήσεις και στην Αμερική και αποσκοπεί στην αύξηση της παραγωγικότητας των εργαζομένων με μια οργάνωση της εργασίας η οποία θα περιορίζει τον χαμένο χρόνο από ενδεχόμενα ανθρώπινα λάθη, θα εξατομικεύει τις ευθύνες και θα οδηγεί τελικά, με τη συμμετοχή των ίδιων των εργαζομένων, σε εντατικοποίηση της εργασίας. Αυτό, πέραν των μαζικών απολύσεων, είχε ως συνέπεια την εμφάνιση υπερκόπωσης και ψυχολογικών διαταραχών σε μαζική κλίμακα, έως και αυτοκτονίες, όπως στη France Telecom και στα Γαλλικά Ταχυδρομεία.

Ιδιαίτερα όσον αφορά τη δημοκρατία, είναι σαφές ότι η ΕΕ αποτελεί παρόντα περαιτέρω συρρίκνωσης της

ήδη περιορισμένης αστικής δημοκρατίας και έντασης του αυταρχισμού. Αυτό συμβαίνει ούτως ή άλλως διότι η συντριπτική πλειονότητα των πλέον σημαντικών αποφάσεων δεν λαμβάνεται πια από τα Κοινοβούλια των εθνοκρατών, αλλά από ανεξέλεγκτους από τους λαούς και ελεγχόμενους από το ευρωπαϊκό μονοπωλιακό κεφάλαιο γραφειοκρατικούς μηχανισμούς, κάτι το οποίο προέβλεπε από τη δεκαετία του 1980 ο Ζακ Ντελόρ (Jacques Delors), πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής την περίοδο 1985-94, όταν δήλωνε ότι το 80% των νόμων, αντί από τα εθνικά Κοινοβούλια, θα λαμβάνονται από ευρωπαϊκά κέντρα.

Τα κέντρα αυτά αποτελούν υπόδειγμα γραφειοκρατίας υπό μία από τις τρεις έννοιες που της απέδιδε ο Λένιν (Ρούσης, 1985), δηλαδή ως μηχανισμού αποσπασμένου από τα συμφέροντα του λαού τα οποία υποτίθεται ότι εξυπηρετεί. Οι άλλες δυο ήταν εκείνη του χαρτοβασιλείου, και της υπεροχής του Τύπου σε σχέση με το περιεχόμενο, και εκείνη της σχετικής αυτονομίας των γραφειοκρατών από τα αφεντικά τους.

Ειδικά κατά την περίοδο της κρίσης, επειδή με τα μέτρα που λαμβάνονται για την αντιμετώπισή της πλήττεται η αντικειμενική βάση πάνω στην οποία στηριζόταν μια ευρύτερη συναίνεση προς το κυρίαρχο σύστημα, αυτό υποχρεώνεται να ενισχύσει τον άλλο πυλώνα στήριξής του, που είναι ο αυταρχισμός και η βία. Αυτή η διαδικασία φθάνει συχνά μέχρι το σημείο όπου η αστική τάξη, για να εμποδίσει το πέρασμα των λαϊκών δυνάμεων από την πολιτική χειραφέτηση στην κοινωνική χειραφέτηση, οδηγείται η ίδια, παραβιάζοντας το Σύνταγμα και τους νόμους της, ουσιαστικά σε μια πολιτική παλινόρθωση. Η συμβολή της ΕΕ στον συγκεκριμένο τομέα είναι καθοριστική, ιδιαίτερα με τη μορφή των μέτρων συρρίκνωσης των λαϊκών ελευθεριών και δικαιωμάτων που αυτή προωθεί και με την πολιτική συστηματικής και προκλητικής παραβίασης των εθνικών Συνταγμάτων και των αποφάσεων των λαών.

Από αυτή τη σκοπιά η ρήξη με την ΕΕ σημαίνει και υπεράσπιση της δημοκρατίας όχι με την έννοια της παγίωσης της αστικής δημοκρατίας, αλλά με την πλατωνική έννοια του καλύτερου πεδίου για την υπέρβασή της και τη μαρξική έννοια της ουσιαστικοποίησης της λαϊκής κυριαρχίας.

3. Η αδυναμία πραγματοποίησης φιλολαϊκών αντισυστημικών μεταρρυθμίσεων εντός ΕΕ

Πέραν όμως αυτών υπάρχει ακόμη ένας σημαντικός λόγος για άμεση αποχώρηση από την ΕΕ: η υλοποίηση επιμέρους προοδευτικών μεταρρυθμίσεων καθίσταται απαγορευτική όσο η χώρα παραμένει δέσμια της ΕΕ. Εντελώς ενδεικτικά παραθέτω ορισμένες από αυτές:

- ▶ Έλεγχος της κίνησης των κεφαλαίων, ο οποίος είναι απαραίτητος για να δοθεί τέλος στην πολύμορφη φυγή τους. Αυτός είναι απαγορευτικός στο πλαίσιο της ΕΕ διότι μία από τις τέσσερις βασικές της αρχές είναι η ελεύθερη διακίνηση του κεφαλαίου (άρθρο 63 της Συνθήκης για την Λειτουργία της ΕΕ [ΣΛΕΕ]).
- ▶ Προστατευτικά μέτρα, έτσι ώστε, για παράδειγμα, να έχουν τα σουπερμάρκετ, αντί βελγικές και πολωνικές ντομάτες ή αιγυπτιακές πατάτες, αντίστοιχα ελληνικά προϊόντα. Αυτό δεν είναι δυνατόν, διότι με βάση την ελεύθερη διακίνηση αγαθών όχι μόνον απαγορεύονται οι δασμοί, αλλά, όταν αυτοί υπάρχουν για τρίτες χώρες, καθορίζονται από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στη βάση πρότασης της Κομισιόν (άρθρα 28-37). Επίσης, απαγορεύονται και οι ποσοτικοί περιορισμοί στις εισαγωγές και εξαγωγές, ενώ η πλήρης εναρμόνιση της εμπορικής πολιτικής με τον ΠΟΕ, σημαίνει μια ευρύτερη απαγόρευση περιορισμών ακόμη και για προϊόντα χωρών όπως η Κίνα.
- ▶ Ενίσχυση από το κράτος δημόσιων ή και μικρών ιδιωτικών επιχειρήσεων. Αυτή, πέραν ελαχίστων εξαιρέσεων,

απαγορεύεται, διότι θεωρείται ότι νοθεύει τον ανταγωνισμό διά της ευνοϊκής μεταχείρισης αυτών των επιχειρήσεων (άρθρο 107). Το ίδιο ισχύει και όσον αφορά τις προμήθειες κρατικών προϊόντων, που δεν μπορούν να ευνοούν εγχώριες έναντι ευρωπαϊκών επιχειρήσεων. Αλλά και η δυνατότητα παρέμβασης της ΕΕ στην τροποποίηση των εθνικών προϋπολογισμών, με βάση το Σύμφωνο Σταθερότητας, μπορεί να περιορίσει τις δαπάνες για δημόσια σχολεία, πανεπιστήμια ή νοσοκομεία κ.λπ.

- ▶ Εθνοκοποιήσεις. Πέρα από το άρθρο 119, πολλές ευρωπαϊκές διατάξεις, εκτός του ότι απαγορεύουν το κρατικό μονοπώλιο, θεσπίζουν την «απελευθέρωση» όλο και περισσότερων τομέων της οικονομίας, όπως οι τηλεπικοινωνίες, η ενέργεια, πιο πρόσφατα οι σιδηρόδρομοι και σύντομα το νερό, όπου το κράτος δεν μπορεί πια παρά στην καλύτερη περίπτωση να είναι ένας απλός μέτοχος. Μάλιστα, με βάση την Οδηγία Μπολκεστάιν, πέρα από τα διάφορα επαγγέλματα, «απελευθερώνονται» τομείς όπως η παιδεία, και γι' αυτό επιδιώκεται η πάση θυσία –του Συντάγματος συμπεριλαμβανομένου– νομιμοποίηση των ιδιωτικών πανεπιστημίων.

- ▶ Αντιμετώπιση μεταναστευτικού. Η Συνθήκη του Δουβλίνου απαγορεύει τη χορήγηση ταξιδιωτικών εγγράφων στους μετανάστες για να μεταβούν στη χώρα της επιλογής τους, και έτσι μας υποχρεώνει να τους φυλακίζουμε, στην κυριολεξία, στην Ελλάδα.

- ▶ Αλλά και όσον αφορά την εξέλιξη των μισθών, το χρόνο συνταξιοδότησης, τις εργασιακές σχέσεις... η ΕΕ, αντί να κάνει βήματα προς τα μπρος, όπως θα ήταν λογικό να συνέβαινε, με δοσμένο το σύγχρονο επίπεδο ανάπτυξης των παραγωγικών δυνάμεων, επιβάλλει ραγδαίαπισωδρόμηση. Ακόμη και το δικαίωμα της απεργίας περιορίζεται ασφικτικά, μια και ο «καταχρηστικός» χαρακτήρας μιας απεργίας, πέραν των άλλων, θα εξαρτάται πια, με βάση την πρόταση για τον Κανονισμό Μόντι ΙΙ, και από το κατά πόσον αυτή παρεμποδίζει την ελεύθερη λειτουργία της αγοράς ή, με άλλα λόγια, την κερδοφορία του μονοπωλιακού κεφαλαίου!!! (Βασσάλος, 2012: 6-7)

Με αυτά τα δεδομένα γίνεται σαφές ότι η έξοδος από την ΕΕ, σε συντονισμό με τους άλλους λαούς της Ευρώπης, που και εκείνοι, αν και σε διαφορετικό βαθμό, δίχως καμιά εξαίρεση είναι θύματα της πολιτικής της ΕΕ, είναι αναγκαία όχι μόνο για την επίτευξη του πιο επίκαιρου

από ποτέ στόχου της οικοδόμησης των Ενωμένων Σοσιαλιστικών Πολιτειών της Ευρώπης, αλλά και για την άμεση αντιμετώπιση της βαρβαρότητας.

Εδώ αξίζει να ανοίξουμε μια παρένθεση για να επισημάνουμε ότι όσοι αρέσκονται να υποστηρίζουν την έξοδο από την Ευρωζώνη, αλλά αρνούνται να υποστηρίξουν την έξοδο από την ΕΕ, πέραν του ότι παραβλέπουν ότι με αυτήν τους τη στάση αρνούνται στην ουσία το σύνολο σχεδόν των υπόλοιπων προγραμματικών τους προτάσεων για την έξοδο από την κρίση, μια και αυτές καθίστανται απαγορευτικές εντός ΕΕ, ταυτόχρονα, ίσως δίκως να το γνωρίζουν, αρνούνται μια θεμελιακή μαρξική αρχή, ισοσκελίζοντας τις δυνατότητες του χρήματος και του νομίσματος με εκείνες της παραγωγής και τελικά αρνούνται τον ίδιο το νόμο της αξίας. Αυτή τους η θέση εντάσσεται τελικά στο ευρύτερο μεταμαρξιστικό ρεύμα το οποίο στο όνομα της αναγκαίας ανανέωσης του μαρξισμού τον αναθεωρεί στην κυριολεξία συθέμελα.

Γενικότερα σε μια εποχή που λόγω του επιπέδου ανάπτυξης των παραγωγικών δυνάμεων το σύνθημα σοσιαλισμός ή βαρβαρότητα καθίσταται πιο επίκαιρο από ποτέ, η όποια φιλολαϊκή μεταρρύθμιση δεν μπορεί παρά να έχει αντικαπιταλιστικό, αντιιμπεριαλιστικό περιεχόμενο. Και αυτές οι μεταρρυθμίσεις, σε αντίθεση με ό,τι υποστηρίζουν οι σύγχρονοι ρεφορμιστές, θα πρέπει να προσεγγίζουν την αναγκαία πάντοτε επανάσταση, αντί να απομακρύνονται από αυτήν.

4. Το σημερινό επίπεδο της λαϊκής συνειδητότητας απαιτεί τη διεκδίκηση της άμεσης εξόδου από την ΕΕ

Ιδιαίτερα σημαντικό επιχείρημα υπέρ της προβολής και της διεκδίκησης της άμεσης εξόδου από την ΕΕ είναι το γεγονός ότι η αναγκαιότητα αυτής της εξόδου γίνεται αντιληπτή σε όλο και

ευρύτερα στρώματα σε όλες τις χώρες της ΕΕ. Εκείνο λοιπόν που χρειάζεται είναι αυτό το επίπεδο συνειδητότητας όχι να καθλώνεται ή, ακόμη χειρότερα, να αποδυναμώνεται με την υποστήριξη της παραμονής στην ΕΕ ή με τη μετατροπή της εξόδου από αυτήν από προϋπόθεση σε συνέπεια του σοσιαλιστικού μετασχηματισμού, αλλά να αξιοποιείται και να ανυψώνεται παραπέρα, με την άμεση αγωνιστική διεκδίκηση της εξόδου. Από αυτή τη σκοπιά, η πιο καταστροφική συμβολή των αριστερών υποστηρικτών της παραμονής στην ΕΕ είναι ακριβώς το γεγονός ότι με τη στάση τους αυτή μετατρέπονται από προωθητές, όπως θα όφειλαν, σε αναχαιτιστές της επαναστατικοποίησης της λαϊκής συνειδητότητας και τελικά σε καλλιεργητές του φόβου ότι δεν υπάρχει ζωή έξω από την ΕΕ.

Όπως όμως μας διδάσκει ο Λένιν: «Όλο το πρόβλημα είναι να ξέρεις να εφαρμόζεις αυτήν την τακτική έτσι, που να *ανεβάζεις* και όχι να χαμηλώνεις το γενικό επίπεδο της προλεταριακής συνειδητότητας, της επαναστατικότητας και της ικανότητας για τον αγώνα και τη νίκη» (Λένιν, 1983: 59).

Στην εποχή μας λοιπόν εκείνο που θα πρέπει να επιδιωχθεί είναι η αξιοποίηση και η διεύρυνση των ρωγμών στη συναινετική ενσωμάτωση που διαμορφώνει η ίδια η κρίση, μια και το κυρίαρχο σύστημα, για να την αντιμετωπίσει, είναι υποχρεωμένο να αποβάλλει όλο και πιο έντονα το οικουμενικό του προσώπιο και να αποκαλύπτει το ταξικό του πρόσωπο.

Κατ' αρχάς η επιθετικότητα των ιμπεριαλιστικών δυνάμεων γενικώς και πιο ειδικά της ΕΕ, με τους επιθετικούς πολέμους που διεξάγουν και τις άμεσες ή έμμεσες στρατιωτικές επεμβάσεις τους, όπως στην Παλαιστίνη, στο Ιράκ, στη Γιουγκοσλαβία, στη Σομαλία, στη Αφγανιστάν, στη Λιβύη, στη Συρία, στην Ουκρανία, αποδεικνύει ότι η ΕΕ κάθε άλλο παρά διασφαλίζει την ειρήνη, όπως διατεινόταν ότι θα έπραττε οι ιδρυτές της, και έτσι αποκαλύπτει στους λαούς τον πραγματικό τους χαρακτήρα και τους στρέφει εναντίον τους.

Ειδικότερα στην Ευρώπη όλο και περισσότεροι είναι εκείνοι που κατανοούν ότι η ένταξη σε σχήματα ολοκληρωσης όπως η ΕΕ σημαίνει περιορισμό της εθνικής ανεξαρτησίας, σημαίνει η πλειονότητα των αποφάσεων να λαμβάνεται από γραφειοκρατικούς υπερεθνικούς μηχανισμούς εκτός ελέγχου από τους λαούς και σε βάρος τους. Όλο και περισσότεροι κατανοούν ότι η ΕΕ δεν είναι φιλόπρωτο ταμείο, αλλά όταν δανείζει το πράττει για να κερδίζει, και όταν επιδοτεί έχει στόχο την αποδιάρθρωση των εθνικών οικονομιών, έτσι ώστε να μπορέσει πιο εύκολα να τις υποτάξει στο μεγάλο ευρωπαϊκό κεφάλαιο. Συνεπώς γίνεται πιο ξεκάθαρο για ευρύτερες λαϊκές μάζες ότι η ΕΕ-λυτρωτής είναι μάλλον ένας κακόγουστος μύθος και ότι η πραγματικότητα είναι πως πρόκειται για «λάκκο των λεόντων».

Έτσι, γίνεται ξεκάθαρο ότι η έξοδος από την ΕΕ αποτελεί προϋπόθεση κάθε ουσιαστικής φιλολαϊκής μεταρρύθμισης. Γι' αυτό άλλωστε και με τη μια ή την άλλη μορφή όχι μόνον αυξάνεται σε όλες τις χώρες ο λεγόμενος ευρωσκεπτικισμός, αλλά αναπτύσσεται ένα σαφές αντιΕΕ ρεύμα.

Πέρα από το Brexit, δεν είναι τυχαίο ότι Γάλλοι, Ολλανδοί και Ιρλανδοί αρνήθηκαν στα δημοψηφίσματα που διενεργήθηκαν να αποδεχτούν το νέο ευρωπαϊκό Σύμφωνο, ενώ σε όλη την Ευρώπη πληθαίνουν σταθερά οι φωνές ενάντια στην Ευρωζώνη και οι αντιΕΕ φωνές.

Στην Ιταλία το 49% των πολιτών είναι υπέρ της εξόδου από την Ευρωζώνη και της επιστροφής στη λιρέτα, έναντι του 44% που είναι υπέρ του ευρώ¹. Στη Γαλλία το 49% κρίνει αρνητικά την ΕΕ, έναντι του 45% που την κρίνει θετικά².

Από το 2008 έως και το 2013 η πτώση της δημοτικότητας της ΕΕ είναι -15% στην Ισπανία, -13% στην Ελλάδα, -11,4% στην Πορτογαλία, -12% στο Βέλγιο, -11,9% στη Γερμανία³.

Το να λαμβάνεται όμως υπόψη το επίπεδο της λαϊκής συνειδητότητας έτσι όπως αυτό διαμορφώνεται πρωτίστως από το ίδιο το Είναι που διαμορφώνει η ΕΕ και να κατευθύνεται προς τη ριζοσπαστικοποίησή του και την ενδυνάμει επαναστατικοποίηση και να μην υποτάσσεται στην κυρίαρχη ιδεολογία, οπότε και διευκολύνει την αναπαραγωγή της κυρίαρχης τάξης πραγμάτων, απαιτεί η έξοδος από την ΕΕ να αποτελεί θεμελιακό στοιχείο του προγράμματος κάθε αριστερού πολιτικού μετώπου και ακόμη και κάθε εκλογικής συνεργασίας των αντισυστημικών δυνάμεων.

Η σύμπραξη με δυνάμεις οι οποίες απροκάλυπτα τοποθετούνταν υπέρ της παραμονής στην ΕΕ και προσπαθούσαν να πείσουν ότι κάθε άλλη λύση θα είναι καταστροφική για το λαό μας, όπως έπραξαν ορισμένοι κατά το δημοψήφισμα, ή ακόμη η παραπομπή του ζητήματος της εξόδου από την ΕΕ (σε αντίθεση με το ευρώ, την έξοδο από το οποίο διεκδικούν άμεσα δίχως δημοψήφισμα) σε δημοψήφισμα δίχως οι ίδιοι να τοποθετούνται ξεκάθαρα υπέρ της αποδέσμευσης διαιωνίζει στη λαϊκή συνείδηση την εσφαλμένη αντίληψη περί πιθανότητας φιλολαϊκής διεξόδου από την κρίση εντός ΕΕ, διαιωνίζει την εσφαλμένη αντίληψη της δυνατότητας μετατροπής της ίδιας της ιμπεριαλιστικής ΕΕ σε Ευρώπη των λαών.

Από την άλλη, παρά το ότι η λαϊκή συνείδηση – αλήθεια είναι με τη συμβολή όσων σταθερά αποκαλύπτουν το χαρακτήρα της ΕΕ– την αμφισβητεί όλο και περισσότερο, είναι ολέθριο λάθος η αποδέσμευση από αυτή να παραπέμπτει στο σοσιαλισμό.

Ο Ερνστ Μπλοχ (Ernst Bloch), αυτός ο κατεξοχήν λάτρης και προπαγανδιστής της κομμουνιστικής χειραφέτησης, θέτει ως ακολούθως αυτό το ζήτημα σε ένα γενικότερο επίπεδο:

«Εάν είναι αλήθεια ότι η επαναστατική δραστηριότητα θα πρέπει να έχει στο μυαλό της συνεχώς παρούσα την ολότητα του ανώτερου στόχου της για να αποτελεί κάτι περισσότερο από μια απλή μεταρρύθμιση,

1. Βλ. στο www.upr.fr.

2. Εφημερίδα *Le Monde*, 5 Μαρτίου 2014 (διαθέσιμο στο: www.lemonde.fr).

3. Εφημερίδα *Liberation*, 25 Μαΐου 2013.

η καλύτερη κοινωνία δεν πρόκειται να γεννηθεί παρ' όλα αυτά από μια συνεπαρμένη ονειροπόληση ή την προπαγάνδα ενός ιδανικού προερχομένου από τα ύψη της. Δεν πρόκειται να γεννηθεί ποτέ παρά από τη θέληση που προκύπτει από μια καθαρή ψυχή, η οποία όμως αγνοεί τις ενυπάρχουσες στον κόσμο κινήσεις, και ακόμη από ορισμένα συμφέροντα λιγότερο καθαρά τα οποία μπορούν να τραντάξουν τον κόσμο».

(Bloch, 1976: 155)

Αλλά και ο Μαρξ (Marx) μας καλεί να παίρνουμε υπόψη μας εκείνο που βρίσκεται στο επίκεντρο των ενδιαφερόντων μιας εποχής. Έτσι, για παράδειγμα, όταν στη Γερμανία ήταν στο επίκεντρο η θρησκεία και η πολιτική, θεωρούσε ότι το εργατικό κίνημα δεν έπρεπε να βρίσκεται έξω από αυτούς τους προβληματισμούς «ανεμίζοντας μια δογματική σημαία» και καλώντας το λαό να προσκυνήσει τις νέες αρχές που θα του έχουμε παρουσιάσει, αλλά να θέτει και αυτό αυτούς τους προβληματισμούς ως αφετηρία των αγώνων του, και μάλιστα όχι αντιπαραθέτοντας σε αυτούς κάποιο ταξίδι στην Ικαρία σαν κι εκείνο του Καμπέ, αλλά λαμβάνοντας υπόψη το περιεχόμενο και το επίπεδο αυτών των προβληματισμών⁴.

Σε τελική ανάλυση μια τέτοια πολιτική, πέραν του ότι αποδυναμώνει την ίδια τη σοσιαλιστική προοπτική αδιαφορώντας για τη χάραξη του δρόμου που οδηγεί σε αυτήν, δεν διαφέρει στην ουσία από τη στάση των φιλοσόφων την οποία καταγγέλλουν οι κλασικοί του μαρξισμού στη *Γερμανική Ιδεολογία* όταν γράφουν ότι «η αλλαγή της

συνείδησης, αποχωρισμένη από τις πραγματικές συνθήκες –όπως την καλύτερη εργασία– είναι η ίδια προίον των υφιστάμενων συνθηκών και συστατικό στοιχείο τους. Αυτή η ιδεατή ανύψωση πάνω από τον κόσμο είναι η ιδεολογική έκφραση της αδυναμίας των φιλοσόφων απέναντι στον κόσμο» (Μαρξ & Ένγκελς, 1989: 113).

Επιπροσθέτως, στο βαθμό που η Αριστερά αφήνει το πεδίο ελεύθερο στην εθνικιστική Ακροδεξιά να εμφανίζεται ως η μοναδική προστάτιδα της πατρίδας απέναντι στον ιμπεριαλισμό, όπως δείχνουν και οι εξελίξεις στη Γαλλία, είναι σοβαρότατος ο κίνδυνος να καρπωθεί εκείνη τη λαϊκή δυσарέσκεια με τραγικές συνέπειες για του λαούς της Ευρώπης. Η πάλη για άμεση έξοδο από την ΕΕ είναι συνεπώς αναγκαία και για να μη ζήσουμε μια ανάλογη του μουσουλμανικού φονταμενταλισμού φασιστική εκτροπή.

5. Συμπερασματικά

Η αριστερή διεκδίκηση της άμεσης αποδέσμευσης από την ιμπεριαλιστική ΕΕ αποτελεί προϋπόθεση για την υλοποίηση φιλολαϊκών μεταρρυθμίσεων που θα μας απαλλάξουν από τη σημερινή βαρβαρότητα και θα ανοίγουν το δρόμο προς τον σοσιαλιστικό μετασχηματισμό. Προωθεί τη λαϊκή συνειδητότητα προς την επαναστατικοποίησή της, συμβάλλει στην αποτροπή της εξάπλωσης του φασισμού στις λαϊκές συνειδήσεις. Σε συνδυασμό με μια σειρά άλλα μέτρα αντισυστημικής κατεύθυνσης, συνιστά κομβική, απαραίτητη συνιστώσα κάθε πολιτικής μετωπικής προγραμματικής σύγκλισης και τελικά κριτήριο αριστερής αντικαπιταλιστικής στάσης. **T**

4. "Marx à Ruge, Septembre 1843", in Engels, F. — Marx, K., *Les utopistes*, Paris, François Maspero, 1976, p. 82.

b

Βασσάλος, Γ. (2012), «Αριστερή πολιτική; Μόνον εκτός ΕΕ», *Πριν*, 27 Μαΐου.
Λένιν, Β.Ι. (1988), *Απάντα*, τόμ. 26, 5η έκδ., Αθήνα, Σύγχρονη Εποχή.
Λένιν, Β.Ι. (1983), «Ο

αριστερισμός παιδική αρρώστια του κομμουνισμού», στο *Απαντα*, τόμ. 41, Αθήνα, Σύγχρονη Εποχή.

Ρούσης, Γ. (1985), *Ο Λένιν για τη γραφειοκρατία*, Αθήνα, Σύγχρονη Εποχή, 1985.

Μαρξ, Κ. – Ένγκελς, Φ. (1989), *Η Γερμανική ιδεολογία*, τόμ. 2, Αθήνα, Gutenberg, 1989.

Bloch, E. (1976), *Le principe espérance*, vol. 3, Paris, Gallimard, 1976.